

**HVALA, DA
SMO
MI TŪ LEKO
TAM BILI
STR. 3**

**ZA DESET
KUBIKOV
LESA
BICIKLIN
STR. 6**

Porabje

ČASOPIS SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 17. julija 2003 ☼ Leto XIII, št. 14

Zreče: Seminar slovenskega jezika in kulture

Dobra udeležba učiteljev in več samozavesti

Zavod republike Slovenije za šolstvo je skupaj z območnima enotama Celje in Murska Sobota organiziral v Termah Zreče od 18. do 21. julija Seminar slovenskega jezika in kulture za učitelje iz Porabja in tiste, ki si želijo oziroma so želeli izpopolniti znanje materinsčine. Tokrat je bila udeležba dobra, zlasti pomembno se strokovnemu vodstvu zdi, da so na seminar prišle učiteljice, ki na porabskih narodnostnih osnovnih šolah poučujejo tudi slovenski jezik. Z Gornjega Senika je bilo v Zrečah pet učiteljic, kar je zelo pohvalno, kajti pred dvema letoma na seminar v Slovenijo ni prišla niti ena učiteljica ali učitelj, ki poučuje slovenski jezik, marveč so se ga udeležili drugi, željniki znanja maternega jezika. To je bil tudi eden izmed razlogov, da lani seminarja ni bilo, ampak so organizirali nekajednevno strokovno ekskurzijo po Sloveniji. Na seminarju v Zrečah je bilo nekaj novih obrazov, kar pomeni, da se širi krog tistih, ki se želijo pogovarjati v slovenskem jeziku. Atila Bartakovič je stalni udeleženec seminarjev. Dela na zavodu za zaposlovanje v Monoštru in se s Slovenci, če tako želijo, pogovarja v njihovi materinsčini. Glede na dejstvo, da je v Monoštru v uradni rabi slovenščine zelo malo oziroma je skorajda ni, so posamezni primeri

lahko za zgled za druga okolja, nenazadnje tudi za mestno občino. Kdor vsaj bežno pozna razmere v porabskem izobraževanju, bo pritrtil, da je sleherno dejanje, s katerim se dvigne raven pouka v narodnostnih šolah, zelo pomembno, da ne zapišem, da celo nujno! Narobe bi bilo, če bi zapisal, da je kakovost pouka odvisna zgolj od učiteljev in učiteljev, in točno ne bi bilo, če bi njihovo vlogo pri tem prezrl. Da bom natančen, vloga učiteljic in učiteljev je pri pouku materinsčine zelo pomembna, pogosto nezamenljiva, ne morejo pa nositi zgolj pedagoški delavci celotne odgovornosti za takšne ali druga-

čne, boljše ali slabše rezultate v znanju slovenskega jezika v Porabju. Kako si v Budimpešti in Ljubljani zamišljajo napovedano uvedbo dvojezičnega pouka na Gornjem Seniku, za kar so se dogovorili na seji mešane komisije v Moravskih Toplicah, pa za zdaj večini nosilcev projekta ni znano. S tem ni mišljeno zavračanje dogovora, ki je v osnovi zelo dober, marveč opozorilo na resen in tehten premislek, preden se bo karkoli zgodilo. Drži tudi, da se v porabskem narodnostnem osnovnem šolstvu nekaj mora zgoditi, kajti drugače bo asimiliranih kar nekaj generacij mladih, ki zdaj stežka razumejo govorico svojih ba-

bic in dedkov, medtem ko se matere in očetje pogosteje zavzemajo, naj se otroci učijo nemški ali angleški jezik, ki bo zagotavljal boljše možnosti za zaposlitev. Stara, žal še zmeraj aktualna zgodba. Seminarji, kot je bil v Zrečah, so pomembni z več strani. Na prvo mesto nedvomno sodi vsebinski program, na drugo spoznavanje dela Slovenije, v katerem poteka, in tretji pomen je v druženju tako udeležencev med sabo, kakor s predavatelji in naključnimi sogovorniki v slovenskem okolju. Med temami in vsebinami, ki so se jim posvečali letos, so tudi bile: Slovenska glasbena ustvarjalnost; Izhodi-

šče za spremljanje pouka slovenščine v 4. in 7. razredu osnovne šole in nato hospitacije v zreški osnovni šoli, čemur je sledila analiza pouka; Sodobni pristopi pri pouku slovenščine; Obravnava umetniških besedil po komunikacijskem modelu; Ustvarjanje in vrednotenje različnih sporočil pri pouku slovenščine v osnovni šoli; imeli pa so tudi lektorske vaje in se podrobneje seznanili s kulturnozgodovinskimi značilnostmi Zreč in okolice.

Irma Filip z gornjeseniške osnovne šole je bila zadovoljna s seminarjem, kajti veliko tega, kar so učiteljice in učitelji slišali in videli v Zrečah, bodo lahko jeseni vključili v pouk slovenskega jezika in književnosti. Tudi prof. dr. Zinka Zorko, od nedavna tudi izredna članica Slovenske akademije znanosti in umetnosti, je prepričana, da so seminarji koristni zlasti učiteljem pa tudi onim, ki se jih udeležujejo zaradi učenja slovenskega jezika. S seminarjem je bila zadovoljna tudi višja svetovalka Zavoda Republike Slovenije za šolstvo Bojana Budič, ki po desetih letih spremljanja ugotavlja pomemben napredek. Ocenjuje, da je izginila nekdanja plahost, zdaj so udeležence in udeležke mnogo bolj samozavestni kot pred leti.

Ernest Ružič

7. zbornik soboškega muzeja

OD POZNOSEDNJEVEŠKE SEKIRE DO NAKUPOVALNEGA TURIZMA NA MADŽARSKEM

Vsebinska 7. zbornika soboškega muzeja je razdeljena na dva poudarjena tematska sklopa: Razprave in članki in Ocene, na koncu publikacije pa je bibliografija dr. Frana Kovačiča. Zbornik so natisnili v 600 izvodih, urednik je višji kustos Janez Balažič, v najnovejši številki pa naštejemo 11 avtorjev. Novo podoba zborniku je dal akademski slikar Sandi Červek.

Branko Kerman piše o pozno-srednjeveških sekirah v Prekmurju. Pokrajinski muzej v Murski Soboti hrani v zbirki pet sekir, tri so našli v Filovcih po eno pa v Radmožancih in Krogu. Prispevek radgonskih kapucinov k ohranjanju slovensčine v 17. in 18. stoletju je napisal Vinko Škafar. V sklepnem delu pravi: *„Kapucini so oznanjali božjo besedo v radgonski mestni župnijski cerkvi, kjer so bile pridige nemške, in tudi v Marijini cerkvi, kjer so pridigali v slovensčini. Zato so Marijino cerkev, ki je čisto blizu nekdanje kapucinske cerkve, imenovali tudi slovenska cerkev.“* Prekmurški slovenski protestantski pisec 18. in 19. stoletja in nahajališča njihovih najpomembnejših del, pa je članek izpod peresa Jožeta Vugrinca: *„S svojim slastnim delom so pripravljali pot sprejemu vseslovenske knjige in s sprejemom le-te tudi sprejem slovenskega knjižnega jezika, kar se je potem začelo uresničevati v prvih desetletjih 20. stoletja. Prekmurske slovenske knjige, predvsem nekatere med njimi, najbolj na primer Kuzmičev Nowi zakon, pomenijo tudi enkratne, izredne jezikovne stvaritve v prekmurskem narečju, zato so še danes pogost objekt raziskovanja domačih in tujih jezikoslovcev.“*

Mariborski pomožni škof, dr. Jožef Smej opisuje življenje in delo dr. Mirka Lenaršiča (1882-1966). Iz razprave izve mo podrobnosti o dr. Mirku Lenaršiču: *„Kot župnik na Doljem Seniku je moral Lenaršič zaradi slovenstva (poučevanja verouka samo v slovenskem jeziku) prestati veliko preganjanj, sumničenj, mučnega zalezovanja in neutel-*

meljenega obdobjevanja. Zato ni čudno, da je leta 1924 zaprosil za zaradi župnikove smrti izpraznjeno nyögérsko župnijo. Lenaršiča moramo šteti med velikane dveh narodov, slovenskega in madžarskega, in sicer kot dr. Franca Rogača in dr. Avgusta Pavla.

Do smrti so opravljali vlogo mostu med slovenskim in madžarskim narodom. Možno, da je Lenaršič kdaj sanjal madžarsko, toda duh mu je ostal zmeraj slovenski.“

V Nyögéru, kjer je župnikoval celih 42 let, deluje Krajevna zgodovinska ustanova, imenovana po dr. Mirku Lenaršiču. Tam so leta 2000 obnovili spominsko obeležje na Lenaršičevemu grobu, v njegovem rojstnem kraju Gornjih Slavečih pa so odkrili spominsko ploščo svojem rojaku, duhovniku, pisatelju, narodnjaku in ljubiteljskemu umetniškemu fotografu.

O stanju korit in krnic pod naslovom In vse je vrag vzel, ker so se potle in propadle, piše Jelka Pšajd, medtem ko Franc Kuzmič predstavlja zapisovalce in zbiralce prekmurskega ljudskega blaga in ugotovi, da je bilo o zbiranju in zapisovanju prekmurske ljudske kulture že nekaj napisanega *„vendar priložnostno in fragmentarno. Menim, da je navsezadnje čas, da poskušamo o tem narediti nekakšno sintezo ali pregled, ki pa nikakor ne more biti še popoln... Bogata je tako duhovna kot materialna ljudska kultura. Vneti zbiralci in zapisovalci so naredili na tem področju zelo veliko. Vse to izpričuje, da je bilo v Prekmurju veliko ljudskega blaga, tako domačega kot uvoženega, veliko ga je gotovo šlo v pozabo, precej pa ga*

je bilo, kot rečeno, po zaslugi omenjenih zapisovalcev ote- to pozabi. In prav tem gre zahvala, da se je Prekmurje- čeprav z rahlo zamudo - s svojim bogastvom vključilo v mozaik slovenske kulture.“ Jasmina Litrop se je lotila slovenskega nakupovalnega tu-

ZBORNIK
SOBOŠKEGA
MUZEJA

rizma na Madžarskem. *„Če zaznamo nakupovalni turizem v smeri proti Italiji in Avstriji že v šestdesetih letih, pa tega vsekakor ne moremo tritati za Madžarsko. Poseben zgodovinski razvoj je vzrok, da je, v nasprotju s prehodi prek drugih meja, Madžarska ostala za Slovence, predvsem za Prekmurce, zaprta tja do sedemdesetih let,“* preberemo pod podnaslovom Vsega je kriva železna zavesa.

Po avtoričinih ugotovitvah je Madžarska postala nakupovalna meka Slovencev po tem, ko je padel režim Jánoša Kádara in je država popolnoma odprla meje proti zahodu, torej tudi s Slovenijo, najbolj pa s(m)o Slovenci kupovali na Madžarskem med leti 1992 in 1995. Med nakupovalnimi centri se je uveljavil zlasti Lenti, kamor so odhajali po nakupih tudi prebivalci iz drugih krajev, ne samo iz Prekmurja.

Popolnoma drugačne teme se je lotil Robert Inhof in jo naslovlil Lastna podoba in podoba

Kristusa pri Nikolaju Beeru. *„Nikolaj Beer je den od redkih slikarjev, ki tudi svoje lastne ustvarjalne krize in poraze sprejema brez samopomilovanja in obtoževanj vsega in vsakogar okrog sebe. Po nekajletnem obdobju likovnega zatišja je Beeru zopet uspelo najti tisto prvinsko moč, ki je odlikovala njegova dela do sredine devetdesetih let. Značilnost, ki pa ostaja vsekoli navzoča v njegovem slikarstvu, je njegova ironija.“* Inhof je razpravo zelo nazorno dopolnil z izborom slikarjev in drugih likovnih reprodukcij. Irena Šavel je napisala Poročilo o zaščitnem izkopavanju na najdišču pod kotom - jug. Gre za arheološka najdišča na trasi avtoceste Vučja vas - Beltinci, med vasema Krog in Bakovci. Žetveni običaj - doužnjek, opisuje Jelka Pšajd: *„Žetve je bila za slovenskega kmeta vedno slovesno opravilo, bolj praznik kot delo. Zadnji požeti snop so posebej častili in ga odnesli domov. Po končani žetvi je vezač na Gornjem Seniku zadnji snop*

zvezal v majhen žetveni snop ali pa pustil nepokošenega na njivi... V Prekmurju so spletlivenec iz najlepšega pšeničnega klasja in rož, ki rastejo med žitom. Imenovali so ga dožnjek, doužnjek (lahko izhaja iz besedi do-žeti, torej konec žetve).“

V razdelku Ocene piše Branko Kerman o knjigi Bronastodobno naselje Oloris pri Dolnji Lendavi, avtorjev Janeza Dularja, Irene Šavel in Sneže Tecco Hvala. Franc Kuzmič ocenjuje knjigo dr. Theodorja Harija Johannes Kepler in začetki reformacije v Prekmurju; Jože Vugrinec predstavlja študijo Francija Justa Med verzuško in pesmijo; Jelka Pšajd predstavlja kroniko Milene Šaruga Mele. Kronika 1944 - 1998; Janez Balažič ocenjuje knjigo Štefana Kuharja Plečnik v cerkvi Marije Vnebovzete pri Gradu; bibliografijo Frana Kovačiča teologa, zgodovinarja in urednika (1867 - Veržej, 1939 - Maribor), pa je zbral Franc Kuzmič.

eR

Trilateralno biološko srečanje

Od 26. do 28. junija je v Monostru v Slovenskem kulturnem in informativnem centru potekalo trilateralno biološko srečanje, ki ga je organizirala raziskovalna postaja Clusius s pomočjo sredstev Sklada za male projekte Phare CBC Avstrija-Madžarska programa. V treh dneh se je zvrstilo več kot dvajset ekoloških in mikoloških predavanj. Udeleženci so si znamenitosti favne in flore območja ob tromeji ogledali tudi na terenu.

Hvala, da smo mi tu leko tam bili

26. junija 2003 je v Murski Soboti bilau 15. srečanje upokojencev Slovenije. Letos marciuša sam dobila goste, prijatele iz Murske Sobotote – Jožeta Vilda pa Estero

kjer z makom ljubi se plaviš in štokrkle gnezdiyo vrh streh.

Vinograde objema sonce,

Tak mislim, ka nistarnim je tau tu presenečenje (meglepetés) bilau, da se je tam nabralo 20 gezero lüdi. Naši gostitelji so pa vse tak meli organizirano, kak če bi, povejmo, 2 gezero lüdi sprejeli. Nin se je nika nej zateknilo, vsi so vedli, gde majo mesto ptt. Program je bio imeniten. Zbrane upokojence so pozdravili Anton Slavic, župan mestne občine Murska Sobotota, Vinko Gobec, predsednik Zveze društev upokojencev Slovenije, mag. Anton Rop, predsednik slovenske vlade (szloven miniszterelnök). Vidli smo lejpi kulturni program tu. Pa gda je uradni program kreda bio, te so naši prijатели – steri so že tak trüdni bili, ka so kumaj na nogaj stali –

Porabski penzionisti na srečanju v Murski Soboti...

Pleša – ki sta mi na znanje dala, ka do letos slovenski upokojenci v Murski Soboti meli državno srečanje. Na tau srečanje so pozvali delegacijo našoga društva pa Slovenske zveze tu. Počasi je pa vse ovak vöprišlo. Tak smo mislili, da bi sploj lepau bilau, če bi naši penzionisti leko priliko meli za tau, da bi etakšo prireditiv leko vidli. Vej pa tuj doma nas je nigdar ešče nišče nikam nej zvau kak upokojensko društvo. Pa te so naši prijатели – vodstvo Društva upokojencev Murska Sobotota – nam omogaučili, da od našoga društva vsi leko pridemo na tau veliko, imenitno prireditiv. Po tejm je pa te samo tau bilau znak, da za tau trebej pejnaze sprajti pa organizirati paut. Natečaj sam napisala na Javni sklad za narodne in etnične manjšine v Budimpešti pa na Ministrstvo za kulturo R Slovenije v Ljubljani. Tak smo potne stroške pokrili. Druge stroške smo pa z društvenoga proračuna pokrili.

Te den je že vrno sploj lejpi cajt bio, »tam vrkoj« so znali, ka nam je dobro vremen potrebno, depa nej tak vrauče kak pred tistim. Nej so nas zaman s tak lejpmi rečami zvali, stere so na vabili pisali:

»Zazri se v ta naš lepi svet, v topole vitke, v klasje žit,

... in na Vaneči.

odpira vrata vinski hram, nalijmo rujnega vkozarce, prijatelj – pridi, pridi k nam!«

Z dvöma autobusoma smo se napotili. Vsevküp 67 upokojencev nas je bilau iz Porabja. Sprvodila sta nas Martin Ropoš, predsednik Državne slovenske samouprave, pa Jože Hirnök, predsednik Zveze Slovencev na Madžarskem. Lepo jima zahvalim poštenje. Srečanje je bilau na letališči (repulötér) pri Rakičani. Naši prijатели iz Murske Sobotote so se ja pripravlj, potürdili za nas. V ednom hangari smo dobili – leko povejmo – najbaukšo mesto, gde smo leko sedli pri stolaj. Senca je bila, dostta vse se je vidlo pa čulo.

itik meli telko mauči, ka so nas pelali na Vanečo. Tam v Domi borcev smo meli piknik pa smo si leko poglednili razstavo. Voditeu doma nam je gučo od druge svetovne bojne, od partizanov. Po tistem je pa prišo fudaš pa te smo tak splasavali kak kakša mladina.

Tak čütim, ka za vsakšoga je lejpi den bio, lejpe spomine smo odnesli od naši prijatelov. Lepa hvala, da smo mi tu leko tam bili. Hvala Jožeti Vildi, Esteri, Darinki, gospodi Golobi pa njegvi ženi. Pa vsem tistim, ki so se za nas mogli trüdti, delati.

Irena Barber
predsednica društva upokojencev v Porabju

Festival narečne ustvarjalnosti

»Jezik je temelj vsake kulture. Jezik je tisti medij, v katerem se lahko primerno izrekamo kot del nekega naroda in v katerem nenazadnje primerno začitimo sebe kot misleče in govoreče bitje, kot dragoceni del človeštva.

Seveda pa jezik ni samo enovitost, ampak tudi raznolikost. Jezik ni samo nekaj, kar nas dela enotne in nas kot posameznike združuje v narod, ampak je tudi nekaj, kar narod razdeli na številne manjše enote, narečne in pokrajinske skupine, ki so temelj notranje raznolikosti bivanja na nekem prostoru,« je zapisal v uvodniku zvezka Beseda sedanjosti, pesem in ples preteklosti prekmurški pisatelj Robert Titan Feliks, ki je imel največ zaslug pri tem, da so se 28. junija v Moščancih srečali nekateri ustvarjalci iz Prekmurja, Porabja in avstrijskega gradiščanskega. Srečanja so se udeležili avtorji, ki pišejo (tudi) v narečju ter so prebrali nekaj svojih pesmi. Med njimi Karel Turner iz Murske Sobotote, Branko Pintarič s Cankove, Feri Lainšček, ki ga dobro poznamo tudi v Porabju, kajti njegove narečne pesmi so bile objavljene tako v Slovenskem koledarju kot v našem časopisu.

Udeleženci festivala (z leve): Robert Titan Felix, Karel Turner, Branko Pintarič, Feri Lainšček, Irena Barber in Maria Hausner.

Iz Porabja se je srečanja udeležila ljudska pisateljica Irena Barber, ki je v svojem kratkem uvodu govorila o tem, zakaj piše, ka bi želela dokazati s svojimi narečnimi pripovedmi. Potem se je prebral odlomek iz pripovedi »Svojo skrivnost je odnesla navöke«.

Štiriinosemdesetletna Maria Hausner živi v Windisch-Minihofu in piše svoje pesmi v (tudi) nemškem narečju, ki ga govorijo pri njih. Piše predvsem o naravi, o rojstni vasi, na katero je zelo navezana.

Ustvarjanje v neknjižnih oblikah jezika je sicer redko, je pa enako del narodovega bogastva kot ustvarjanje v zbornem jeziku.

Cilj pobude je *»...da bomo lahko prishuhnili vsej raznolikosti in čarobnosti jezika in jezikov, v katerih in s katerimi se odraža naša človeškost. Zasejali smo torej bogato seme in skupaj z vami bomo skrbeli zanj, da bo zraslo v zlahaten plod,«* smo lahko prebrali v že omenjenem uvodniku.

M.S.

Potovanje po Sladki poti

Med najzanimivejše goričke vasi spadajo prav gotovo Selo, Berkovci, Ratkovci in Ivanjševci. In le kaj imajo skupnega te vasi v osrčju Prekmurja, do katerih se pride po različnih cestah s severa (preko Hodoša in Domanjševcev), vzhoda (Prosenjakovcev) ali zahoda (Kančevci, Martjanci)? Njihova posebnost je to, da so se ponudniki različnih zanimivosti iz teh vasi povežali in oblikovali turistično zanimivost: *Sladko pot*. Mi vas vabimo, da tole, skorajda krožno pot nekoliko razširite, kljub

bolj zanimivi za izletnike in popotnike. Kdor pač obišče Prekmurje ali se sam odpravi na izlet, želi v nekaj urah videti čim več zanimivega, koristnega, dobrega in sladkega. V to spada tako kulturno, etnološko pa tudi ekološko in enološko izo-

cenosti iz romanskih časov še niste obiskali, je zdaj res skrajni čas. Ne bo vam škodilo, če jo boste obiskali nekajkrat na leto, saj je v njeni bližini tudi nekaj močnih energetskih točk. Ker je na parkirišču od lani tudi informativna pisarna, boste imeli zagotovljeno vodstvo in ogled rotunde iz 13. stoletja in dragocenih fresk iz različnih obdobij.

vrstna tehnološka in etnološka dediščina. Prijazen oskrbnik – sodobni mlinar, ki ga zanima tudi zgodovina, vas bo seznanil z vsemi tehničnimi podrobnostmi pa še z zgodovino Časarjevega mlina. Pot nadaljujte po cesti naravnost proti Ivanjševcem (Jánošfa). V križišču zavijete levo in le malo naprej boste zagledali desno ob cesti enega

Umetnost izdelovanja dobrih medenjakov je skrivnost.

Kozicov čebelnjak v Ivanjševcih, ki so ga okrasili učenci.

Časarjev mlin v Berkovcih je že videlo veliko otrok s slovenskih šol.

temu pa lahko obiščete tudi ponudnike, ki so ustvarili ta "sladki grozd", kakor se zdaj učeno reče v Sloveniji podjetniškemu povezovanju. Mlinar, čebelar, medičarka in gostilničar so pravočasno spoznali, da bodo povezani

braževanje. Če imate radi pešačenje ali kolesarjenje ali pa boste izlet kombinirali s kakšnim šoferjem avta, vam predlagam, da si za začetek ogledate rotundo v Selu; če te največje umetnostnozgodovinske drago-

Vas Selo na Goričkem je pred kratkim gostilo nekaj tisoč gostov iz vse Slovenije, ki so se udeležili 7. srečanja vasi Selo-Sela-Sele.

Ko se boste naužili romanskega vdušja v notranjščini rotunde sv. Nikolaja, pa se lahko odpravite peš skozi gozd proti Berkovcem (Berkháza). Domačini zagotavljajo, da je do Časarjevega mlina nekaj več kot pet minut hoje. Čeprav še ni trdnih dokazov (za to bi bila potrebna arheološka izkopavanja), pa je bila ta pot v pradavnini vsekakor bolj pomembna kot današnje asfaltirane ceste. Vodni mlin v Berkovcih je svoje-

Romanska rotunda v Selu je "zakon" za vse izletnike po Prekmurju.

najlepših čebelnjakov. Mojster čebelar Kozic ga je s pomočjo domačih izdelal sam, poslikali pa so ga učenci. Pa ne samo čebelnjak, tu je še mnogo drugih zanimivosti, takšnih in drugačnih mlinč-

Gostilni Ratnik v Ivanovcih – v vinoteki boste namreč lahko poskusili vsa najboljša gorička vina. Ni jih tako malo, pa tudi čedalje boljša so.

Bernarda B. Peček

»Dokument je pripravljen s finančno pomočjo Evropske skupnosti. Stališča izražena v tem dokumentu so stališča radia Murski val in časopisa Porabje ter se v nobenem primeru ne morejo obravnavati kot uradno stališče Evropske skupnosti»

kov, živali. Nato nadaljujte pot proti Lončarovcem ob eni najlepših dolin potoka Curek; prav tako neokrnjena je dolina Ratkovskega potoka na drugi strani hriba. Ko boste zavili levo proti Kančevcem in prišli na vrh hriba, zavijete levo. Le nekaj sto metrov naprej je domačija medičarke Jožice Celec v Ratkovcih. V posebej urejenem prostoru – galeriji si lahko ogledate izdelke iz lecta in poskusite medenjake. Ob predhodni najavi si lahko ogledate tudi proizvodnjo. Sladko pot boste sklenili v Vinogradniškem centru in

Njegvo poslanstvo je delati za svojo ves

Predsedstvo Slovenske zveze se je že 1994. leta odlučilo, da vsako leto da dve priznanji „Za Porabje“ tašnim Slovencom, steri v zadnji lejtaj s svojim aktivnim delom pomagajo gordržati domanj slovensko materno rejč, kulturno erbijo pa olepšati življenje porabski Slovencov. Do tejga mau je tau priznanje dobilo 19 Slovencov, s toga štirge iz Slovenije. Letos sta pa bila priznana ljudska pevka Ana Sukič iz Slovenske vesi pa školnik Laci Kovač iz Števanovca. (Ka so včinili Anušeni za porabske Slovence, so nam taprajli že v 8. številki novine Porabje, gda so dobili Spominsko plaketo od skupščine Železne županije.)

Laci Kovač se je na visoki šauli v Somboteli navčo vō za školnika za nižje razrede 1972. leta. Včiti je začno v Števanovci za leto dni, gda je sodadžijo vōzaslōžjo, te pa v maloš šauli v svojoj rojstnoj vesi, na Verici. Kak mladi školnik je brž gora prišo, ka zvōjn včenje ranč školnik mora biti tisti, steri je dužan na brigi meti kulturno življenje v domanj vesi. Etak je že z mlado glavau včijo gledališke igre odraslim. 1978. leta, gda je šaula zaprla vrata, je prišo včit nazaj v Števanovce pa je od tistoga mau taum. Na števanovskoj šauli je dobro peldo emo pred seov s tejm, ka so školnik Karel Krajcar meli prej več deset lejt kulturno življenje v vesi. Pri tejm njim je na najveško pomauč bio mladi školnik, Laci Kovač. Sledkar je tau „mešterijo“ on sam pelo naprej. Kak se je življenje po vasaj spreminjavalo, tak ga je gnala vsebola potrebnost, ka v roke mora vzeti ohranitev stari slovenski šeg. 1999. leta je on bijo glavni organizator, kak predsednik društva, steri

je s pomočjav drugi lidaj vkūp spravo velko borovo gostūvanje. Vido je, ka se pri tašnom deli cejla ves na pete postavi. Gor je spozno, ka lūstvo trbej organizirano vkūper prijati, njim ponūvati

Ana Sukič in Laci Kovač.

takšne programe, kam se dajo pozvati, gde se leko med seov srečajo, pogučavajo pa dobro počutijo, poznajo. Zvōjn dela tau pejnaze tū košta, tau se pa samo prej natečajov da sprajti. Zatau je 1998. leta vōnajšo, ka trbej v vesi ustanoviti Društvo (egyesület) za lepšo ves, stero zatau ma pravico. Vkup je paubro tašne lidi, na stere pri kašnomkoli deli leko računa. Od tistoga mau med porabski vasnicaj v Števanovci majo največ programov, za stere zveksoma on spravlja pejnaze iz natečajov. Laci je puni z idejami, mišljenji, neprestanoma vōnajde nika nauvoga. Pri tejm ga najbolja ženejo mlaseči spomini. Dobro pauni, kelkokrat se je molo materi, naj ga pisti kukarco, goščice lūpat, gde je velko veselje bilau pa se je dostafale gučavalo, ške tašno tū, ka je nej bilau gli za mlaseče vūje. Zatau je trno veseli, ka je zvōjn odrasli vse več mlajšov tū na tej programaj, gda se stare šege delajo, gda lūstvo vse delo obredi z rokami ali mehničnimi mašini. Če se mlada generacija vse tau navči delati, leko mamō vūpanje, ka se ške

en cajt ne pozabi. Zvōjn kulturni programov so delali žetvo, mlatili, kosili travo, senau spravali, so meli vaške-kmečke igre za sausadne vesi tū, so kukarco trgali, goščice lōjpali, perdje čejsali, miklaužovo svetili, fašenek držali, mali baur vlačili, nastalo grablali, košare, drvenke pleli, perece pekli, cejkare pleli pa bi ške na dugo leko naševala. Delo Lacina je dobra pelda zatau, ka če ves ma tašnoga človeka, steri si furt zmišlava na tejm, ka dobroga leko včini za ves, ka briga lūstvo, kak leko lūstvo vōdjene z daumi, te že samo dobre lidi mora meti kaulek seba pa se vse da naprajti. Od 1990. leta, od ustanovitve Slovenske zveze, je član predsedstva. Na njega od tistoga mau gvūšno leko računamo. Na djilejšaj ma ka povedati, aktivno sodeluje, gde trbej, je furt na pomauč, če trbej, te vkūper spravlja lūstvo na programe, sprvaja mlade nogometaje v Slovenijo, vodi kmečke igre ali druge programe, je biu odličn zvač na borovom gostūvanji ptd.

Od začetka leta 2000 vodi pa nut vči igre domanj gledališki skupini. Vsi igralci „gor gledajo“ na njega, ga majo radi, njegva rejč njim je sveto pismo. Srečan je, ka so se tašni dobri lidge najšli, s sterimi je veseldje vkūper delati, steri so radi, če druge lidi leko v dobro volo spravijo s svojimi igrami.

Laci vse tau delo od začetka opravlja v svojom prostom časi. Kak školnika, steri slovenstvo nosi v srceji, so ga pred petimi lejti zaprosili na uradi, naj ravna šaulo tū, naj bau ravnatelj. Leko povejm, ka je s strani Slovenske zveze trno nalekni pa dobro bilau z njim delati, sodelovati. Z njim se je dalo zgučati pa tanaprajti vse. Nikdar nika nej kompličiro. Je razmejni, človeški pa pravičen ravnatelj bio. Tau delo je sam opravlo, brezi namestnika (zvōjn zadnje lete), tajnice. Pa je dōnj vzeo čas zatau tū, ka je dougi lejt odo na seminar za slovenski jezik in kulturo, je mlajše sprjav v likovni tabor na keden dni, je dvakart organiziro pa vodo raziskovalni tabor, je organiziro likovno razstavo v Števanovci iz risb mlajšov iz porabski vrtcov, šaul, skaus je biu pomočnik pri organizi-

ranji vaški dnevov, je isko stike s šaulami iz Slovenije, ptd. Lanjsko leto je kandidiro za župana. S tejm je ške vekši „križ“ vzeo na pleče. Dapa njema se delo ne štē, samo naj ma razmenje, smisla. Tau delo me je tū nej vcejlak nauvo, vej je pa on v starom političnom sistemi že tri lejta biu prvi človek vesi.

Laci Kovač je preveč skromen, soliden človek. Funkcije so ma nej staupile v glavau.

Nikoga ne zbantūva. Rad je, če komi kaj leko pomore, če za šaulo, za ves vse več leko deje. Nikdar nej pozabo, ka je Slovenec. Vse, ka včini, deje z dobro volauv. Rad je, ka so v Števanovci tū dobri lidge. Mi smo pa srečni ranč tak kak sama ves, ka furt leko računamo na njega. Hvala! Čestitamō pa želimo dosta sreča pa veseldje v držini, v svojoj službi pa dobro zdravdje.

Klara Fodor

Včasini je malo počivati tū potrejbno

Če človek gor merka, ka vse se godi, kelko prireditev, kelko srečanj je že samo v etom leti bilau, buma ne vōrje, ka tau leko nistarni vse zdržijo. Pa te se eske morajo brigati za vsakdanešnje delo. Leko bi stoj pravo, ka povejmo, upokojencem pa ja nej trbej delati. Ge pa tak pravim, ka duplanski vzrok mamō, zakoj moramo delati. Pri ednom tali zatok, ka so penzije male, če normalno ške živeti, si moreš vcuj služiti. Drugo je pa tau, ka če človek kaj sploj rad ma - pesem, ples, igre - te tačas, ka se more gibati, je tam. Nika etak so v Števanovci tū, ki majo Društvo za lepšo ves, društvo pa dosta prireditev ma. Zvūn toga majo gledališko

skupino, stera zdaj že štrto leto dela. Etog nauk so si pa tak zgrūntali, ka do malo počivali. Tak pau dneva. Organizirali so si eden piknik na Gorenjom Seniki na Grbenščeki, name so tū s seov vzeli. Najoprvin smo na buči bili na Gorenjom Seniki, zatok ka so tam te držali vaški den. Bogati program smo leko vidli, po tistem pa hajde, na breg. Gestī, piti - ka smo si sami pripravili - je bilau zavole, no pa lejpa muzika je tū nej falila. Pa če igrajo, te plesati tū trbej. Pa če je vrauče, te človek doj s sebe zluča, ka je mogauče, eske črejavle tū. Baus plesati je tū nika posebno, sploj pa če je plac nej gladek. Depa komi se je pa tau štel! Nistarni so samo te v nevuili bili, gda smo steli domau titi, pa je črejavlov nin nej bilau. Tej velki špilarge so je na strejo skrili. Depa našo Berto nišce ne znauri. Ona je gor prišla na folišijo. Na piknik so poglednili Martin Ropoš, predsednik Državne slovenske samouprave, Jože Hirnōk, predsednik Slovenske zveze, Laslo Bajzek, predsednik dolnenesniške slovenske samouprave pa nisterni pevci mešenoga pevskoga zbora A. Pavel, kak Eva Časar, Šanji Merkli. Kakoli ka gledališka skupina poleti tū nede počivala, zatok je malo doj staniti, počinauti se fajm bilau.

I.B.

OD SLOVENIJE...

Slovenski in avstrijski otroci v Radgoni naslikali prihodnjo Evropo

V avstrijski in slovenski Radgoni je potekala prireditve Otroški likovni dan - naša Evropa, ki sta se je udeležila tudi zunanja ministra Slovenije in Avstrije, Dimitrij Rupel in Benita Ferrero-Waldner. V okviru prireditve je okoli 300 otrok z obeh strani meje izdelalo 25 plavajočih otočkov v obliki evropskih zemljevid, ki so ga kot simbol povezave med Avstrijo in Slovenijo izobesili na mostu čez Muro.

Ministrica in minister sta se srečala tudi s predstavniki lokalnih oblasti obeh mest ob reki Muri, ki sta bili do leta 1918 eno mesto. Pogovarjali so se o skupnih projektih obeh držav, pa tudi o možnosti, da bi se pred vstopom Slovenije v EU mejni organi obeh držav delovali v eni, skupni postaji na avstrijski strani, slovenski prehod pa bi porušili in okolje funkcionalno uredili.

Rojaki po svetu pomembna vez z EU in NATO-m

V državnem zboru je potekalo tretje tradicionalno vseslovensko srečanje Slovencev, ki živijo zunaj meja domovine. Namen prireditve je bil srečanje Slovencev, ki živijo v zamejstvu in po svetu, s predstavniki oblasti, pristojnimi za problematiko slovenskih manjšin, izseljencev in zdomevc. Zbrane so nagovorili tudi predsednik DZ Borut Pahor, predsednik Komisije DZ za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu Franc Pukšič, zunanji minister Dimitrij Rupel, državni sekretar na MZZ in vodja Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu Črtomir Špacapan ter predsednik Evropskega urada za manj uporabljane jezike Bojan Brezigar. Udeleženci srečanja so sprejeli izjavo, s katero so pozvali avstrijsko državo in avstrijsko državno televizijo ORF k čimprejšnji rešitvi vprašanja slovenskih radijskih programov v Avstriji.

Po grobih ocenah zunaj meja Slovenije živi pol milijona Slovencev, od tega je skoraj 60.000 slovenskih državljanov s stalnim bivališčem izven Slovenije. Slovenija je v ustavo med drugim zapisala tudi skrb za slovenske manjšine v sosednjih državah, slovenske izseljence in zdomece.

Za deset kubikov lesa biciklin

V prejšnji številki ste leko šteli, kaj kaj dé na Goričkom pavrom. Kak ste vidli, nej najbaukše. Pa pri nas, ka je nauvoga? Od tauga do nam Vendel Gašpar pripovedjali, po domačem Pufarin Vendel.

Že vejn pet lejt tauma, gda sam 900 cepik djablan tapusado. Njivo sam ešče nej emo pripravleno, saditi pa že sila bila. Zato sam pa pravo Vendeli, naj mi brž obdelajo, oni majo vsakše fele mašine, s sterimi tau ja pa nej kreda baude. Gda so zgutautili pa sam plačati sto, oni so nej vzeli. Nej sam vedo, zaka. »Dej samo ta pejnaze,« so mi prajli. »Te pejnaze go ti na drugo tó dobri. Dja tau tak dobro vejm, kak je težko začniti. Dja sam tau tó vösprobo.« Zato sam zdaj nje gorapoisko, ka sam najgari bijo na tau tó, kakšen je bijo začetek.

• *Vanej v Sloveniji se žaurgajo pavri. Kak je kaj tū v Porabji?*

»Pri nas je tó nika nej baukše, zato ka človek trno nika ne more odati. Nej lejs, nej maro, nej mlejko, nej nika. Mlejko samo telko, ka tój doma v vesi leko oda.«

• *Kelko krav mate?*

»Dvej. Dapa edno škem odati, samo go ne pelajo ta. Ranč ne vejm, gda do naklajali. Zato ka kravo zavole težko leko oda. Za mlejko go ne tjojpjo, za mesau go pa niške nede krmo.«

• *Vredno je za mlejka volo držati dvej krave?*

»Vredno nej. Dapa etak pa tak kaulak rama dola trbej sčistiti. Tau senau s kravov spulagamo pa te etak dje doma mlejko.«

• *Cejlo gazdijo sami pelate?*

»Pelati go sam pelam, dapa žena, vnuki, hči pa zet zato dosta pomagajo.«

• *Vsakše fele mašine mate, tau je zato velka pomauč.*

»Tau je velka pomauč. Z mašinom pokosim, potistim dem z balerkov pa že kreda tó. Naletja klade gora pa prazni tó.«

• *Zdaj bi trbelo dosta krav, nej?*

»A, etak nej. Če bi mlejko leko audo, te ja.«

• *Zdaj bi telko sena leko dolapokausili, kelko bi steli.*

»Zdaj bi v cejlo vesi leko kosijo, nej kak prvin, gda so sena majej njefkali. Zdaj senau nikomi nej trbej.«

• *Kak vidite, gda je bilau baukše, zdaj ali prvin?*

»Prvin je zato baukše bilau. Istino, ka so bile porcije (davki), dapa te človek vse leko audo. Mlejko, maro, lejs. Pa te, gda smo steli. Zdaj če stoj kravo štje odati

küpo, zdaj pa eden baukši biciklin dobi za tau. Tū se vidli, ka tū je nika nej vreda. Mi ne moremo lejs odati, država pa küpije iz drugi rosagov lejs. Tau je že smeja vredno.«

• *Vi ste vsigdar pavar bili?*

»Vsigdar. Tau je tak, če gnauk človek kaj začne, te že težko tak nja.«

• *Kak ste začnili?*

»Jaj, kak smo začnili? Z eno kravo. Pa te tak vsigdar dale, dale. Tistoga reda je dobro bilau, zato ka če stoj ecka tjüpo, te daubo podporo. Tak ka je te ecak za šenki bijo. Tak smo mi leko začnili

Telko tanače leko dam, drugo nej.«

• *Če niške nede gazdüvo, ka mislite, ka baude te?*

»Gauštja cejlak notra do rama zraste, tak ka ranč vó na okno nemo vidli.«

• *Kak bi na lejm leko pomagali?*

»Tak ka bi država podpirati mogla kmetijstvo, ovak nej. Pa ešče tau, ka te vnaudja djelene pa divdje svinje bi vözustrejčali ali bi pa nej pistili vó iz gauštje. Zato ka kmetijstvo je divjčina pa vlada nanikuj djala. Če bi pavar vse leko audo te, gda bi sto, pa bi tak plačali, kak se šika, gvüšno ka bi več pavrov bilau. Pa nej bi se trbelo od tauga bodjati, ka cejlak kaulak zaraste ram gauštja.«

• *Dobite zato kakšno podporo od rosaga?*

»Nika nej, eden filer nej.«

• *Zdaj so Števanovci tó v Narodnom parki, kaj se spremenilo od tauga?*

»Vraga se je spremenilo. Od tauga je nam nika nej baukše. Oni so tó tau gučali, ka dosta baukše baude, če mo mi tó v Nacionalnom parki, več podpore dobimo. Že več kak edno leto smo v parki, dapa dja sam ešče podpore nej daubo. Tak mislim, ka mo mi s tauga več kvara meli kak aska.«

• *V Števanovci so tó dobili odškodnino. Ka vi mislite od tauga?*

»Baukše če se človek s tejm ranč ne spravlja, zato ka se samo gorapotegne. Odškodnino so tó samo za tiste vönajšli, steri so puni pejnaz bili pa so skrak bili pri ognji. Taši thincni so vküppoküpili gauštje, stere sam pred tistim nikdar nej vido. Zdaj gnauk pridejo, vse dolazusejkajo pa te eden čas tak ne pridejo.«

• *Kak de tadala z gazdijov?*

»Vnuki so sploy delavni, pa če gnauk se kaj spremeni pa de pa vredno pavarsko delo delati, tisto de te že njigva briga, kak do tadala pelali.«

K. Holec

pa srečo ma, ka go tjojpjo, te mejsece trbej čakati, ka go odpelajo. Bilau je tak, ka so jo njim ranč nej vöplačali. Firma, stera je küpüvala tevce, je na nikuj prišla pa so pejnaze nikdar nej dobili tej pavri.«

• *Kelko porcije ste plačüvali?*

»Šestnajset zezero forintov. Tau je te velki pejnaz bijo. Tistoga reda smo za tau dva bika mogli skrmiti. Dapa te so za ecke podporo davali pa za krave tó.«

• *Vidim, ka tam ozark lejs mate vküpskladjeno. Leko zdaj oda lejs?*

»A, vraga. Lejs zdaj nikar néde. Nej borovo pa nej hrasnja. Dja sam ešče traš nej vido, ka je zdaj. Pred dvajsetimi lejtimi je lejs več košto kak zdaj. Tistoga reda je velki pejnaz bilau štirinajset zezero. Za deset kubikov lesa je eden nauvi auto leko

gazdüvati. Pa te tak pomalek je človek vret prišo. Gda že telko prislüži, ka kraj leko malo deja, te je že vredno delati. Tau je prvin bilau, gnesden že tašo nega.«

• *Gda ste meli najvejšo volau delati?*

»Gda sam mladi bijo. Dja sam zato volo vsigdar emo delati. Tistoga reda smo meli osem do deset glav mare. Pa tisto je človek na letji tanapravo, gda je mladi bijo. Mašinov nej bilau, pa itak. Z rokav smo kosili, želi, vse. Če dobro vejn, te v vesi sam dja emo najprvin kosilnico.«

• *Kakšna tanače bi leko dali tistim mladim, steri zdaj začnejo gazdüvati?*

»Če bi vredno bilau gazdüvati, te bi dau tanače. Dapa etak zaka naj dam, gda nej vredno. Če stoj pošteno dela, te tak mislim, vseedno, če gazdüja ali v fabriki dela.

Iz Tasmanije v Slovensko ves

„Gda je človek mladi, se ne bodji“

Pred par dneva je cingo telefon v našem uredništvu (szerkesztőségben), na drugom konci je bila gospa Anica Berg iz Maribora. Njau v Slovensko vesi tak poznajo kak Földino Ano. Pitala me je, če vejm, ka je iz Avstralije prišla domau v Slovensko ves njena

padaškinja Popuska Majči. Nej sam vedla, dapa bila sam vesela, ka mi je povedala, vejpa iz Porabja je malo lidi, steri so ali po bojni ali po revoluciji odšli v Avstralijo. Mrs. Marija Kiss, kak se zdaj piše, se je narodila

1927. leta v Slovenski vesi kak Marija Šömenek. 1947. leta se je oženila s Kiss Mihályom iz Varaša pa se je potistim držala v Varaša v ulici Petöfi.

1956. leta, gda je na Vogrskom revolucija vövdarila, sta mejla že tri mlajše, najstarejši je bijo devet, srednji sedem, najmenjši pa leto pa pau star. Z mlajšji vred so odšli najprva v Avstrlijo potistim pa v Avstralijo.

• *Nej ste se bodjali s trejmi mlajšji ta po svejti titi?* – sem je pitala.

»Gda je človek mladi, te se nikoga ne bodji,« pravijo. »Če bi zdaj bilau, bi več nej mogla oditi. Če najjam mislim, dja sama ne vejm, kak smo vüпали s trejmi mlajšji ta posvejti titi. Nejsmo vedli, ka nas čaka. Ednoga spoznanoga smo meli v Avstraliji, zatok smo se pa te ta prosili.«

• *V Avstriji ste najprva v lažeri bili?*

»Ja, dva mejseca smo bili tam. Čakali smo, naj leko tadala demo. Eden mejsec smo se vozili s šiftom do Avstralije.«

• *Avstralija je völkä. Kako ste ranč v Tasmanijo šli?*

»Tam smo spoznanoga meli. Pa zatok tö, ka je tam najbolje takšo vrejmen kak v Europi. Moj mauž je včasim daubo delo, samo smo izo (stanova-

nje) nej dobili. Tam je samo rudnik (bánya) emo rame, dočas so mojomi moži nej dola obrnauili papire, spričevala na engliški dzejik, so nam nej dali ram. Dvej leti smo se pri spoznanci držali, potistim smo te dobili ram od rudnika, steri je nej drago

arendo emo.«

• *Ka je bilau najbolje težko v Avstraliji?*

»Navčiti se engliški. Gda smo tavö prišli, so mlajšji za dva kedna že začnili gunčati, miva v mužauum sva pa nücala dvej leti, ka sva se količkaj navčila. Lekcije (lecke) so nama pošilali po pošti, miva sva vse napisala pa sva poslala nazaj školniki, on je popravo pa nam je nazaj poslo. Dva-trestü lekcijs sva tak naredla. Dja že 46 lejt živim tam, dapa če začnem gučati s kakšnimi, ka me ne poznajo, me včasim pitajo, odkec sem.«

Tetica Majči, gda so v Avstralijo prišli, so zavolo mlajšov nej mogli delat titi. Gda so že mlajšji vekši bili, so ojdli k izam čistit. Dapa samo dopodnevna, da bi te, gda mlajšji domau iz šaule pridejo, že doma bili. Njini mlajšji, če so rejsan v Avstraliji gorrasli, dapa zatok poznajo čirkepaprikaš.

»Dja ešče zdaj tak tjujam, kak sam se doma navčila,« pravijo. »Čirkepaprikaš (piščančji paprikaš), töltött paprika (paprika z nadevom), töltött káposzta (sarma),« pa se smejejo, gda je pitam, če so kenguruna mesau že djeli. Oni

prej nej, če je rejsan zdravo, dapa njini sin je že djo.

• *Kak na gausti domau ojdite?*

»Najprva sva doma bila z možaum 1976. leta. Eno leto potistim mi je mrau mauž, tak sam že 26 lejt sama. Nazadnje sam doma bila pred devetimi lejтами, gda sta obedvej sestri moža mrla.«

• *Ka pa vaši mlajšji? Ste njim že pokazali vaš »daum«?*

»Dvej leta nazaj je najmenjši sin bijo doma. Bijo je na Švedskom na konferenci en tjeđen, en tjeđen pa v Beči, te je za par dni es tö prišo. On je samo leto pa pau star bijo, gda smo odšli, zatok sam trnok rada bila, ka je spozno

moje sestre pa žlato. Trnok se ma je vidlo.«

• *Kak je pa tau bilau z vašo padaškinjo Földino Ano?*

»Ja, po 55 lejtaj sva se vidle prvin pa vejndrik najslejd-njin tö. Ona je 1949. leta odišla, od tistoga mau sva se nej vidle. Zadnja lejta ona večkrat domau ojdí pa je te od moje sestre zvedla, ka domau pridem. Prišla me je poglednit, vej se pa več tak nemo vidle. Dja sam slobaud vzela od nje tö pa od moje rojstne vesi tö. Paut je duga, 76 lejt sam stara, ne vejm, če mo ešče ojdla tü«, pravijo tetica Majči s skunzami v očaj.

M. Sukič

Malo pomalej, če bi mogauče bilau

Če si človek telko cajta vzeme, ka si malo pogučava z lidami, je večkrat tema tau, kak prej gnesden cajti, lejta ta letijo. Pa je tak. Kumaj, ka smo »se zbidili« pa je že pau leta ta ščuknilo. Tak kak bi zdaj bilau, ka smo v zemlau djali kakšo semen ali flanco pa je že sad rodilo. Pa nede daleč, da se narava tak nagnauk na zimau oberne, vse mine, ka zdaj cvete, pauv prinese. Pa se te samo vrtimo, vrtimo, kak če bi v ringišpüli sejdlí. Lejpe črne vlase so bejle postanile – če je z farbov ne pokrijemo – naši stopaji so že nej gvüšni, tuj pa tam se nam pokvarijo oči, vüje, pa nas vse spominja, da je naše »sprtoletje« že davnik mimo. Ešče tuj pa tam se krpimo, ne vörjemo tomi, ka so lejta odkočila.

Če bi si malo cajt vzeli pa bi si premislili, zakoj je tak, te buma bi gorprišli, da je taumi najbolje te naš nemiren svejt kriv, steromi smo se cejlak prej dali. Pa tau tü, ka smo se nej najbolje na srečnom mesti narodili. Gestejo rosagi, gde lüdje bole mirno živejo, baukše živejo, cajt majo uživati. Mi smo pa zdaj v tauj fazi, ka bi je radi zgrabili, radi bi mi tü tak živeli. Samo ka smo v zamüdi. Strašno dosta se trüdimu, za delom lejčauo, na nikoj cajta nemamo. Velke cilje postavlamu predvse, pa če se tej cilji spunijo, te smo trüdni, pa se ranč ne moremo veseliti. Tak smo, ka se naponi ženemo. Če je lagvo vrejmen, nasilo čakamo buakše. Če je vrauče, čakamo bole laden cajt. Če je mrzlo, kumaj čakamo, ka de toplejše. Če smo zalübleni, naganjamo cajt, naj pride tisti den, tisto minuto, gda mo svojga dragoga leko srečali. Če se škemo dobro vönagučati s svojim prijatelom, naganjamo cajt, da se nam tau leko da. Pa med tejm ranč za minuto ne stanemo. Pa če ja, te nam že pamet pa tam odi, ka vse bi leko delali, kelko bi leko prislüžili mesto toga, ka tü »manjarimo«.

Kak bi trbelo živetí, ka bi tej dnevi, tej mejseci, lejta nej tak ta füčkali? Ge tak pravim, malo pomalej, če je mogauče. Dobro bi bilau, če bi naše misli, našo delo bola mirno bilau. Tak vejm, ka pregovor pravi: »sousedov ogradec je furt bole zeleni« pa te se vkup zmlatimo za tau, naj naš tü takši baude. Večkrat ne poglednemo, zakoj je pa te of ogradec tak lejpi, samo skačemo, naj nika doj ne ostanemo. Med tejm pa, gda naučden delamo, lejta letijo, pa se te čüdivamo. Čüdivamo se, ka rano meramo, čüdivamo se, ka nam zdravje nikak ne slüži, čüdivamo se, ka se nejmamo cajta veseliti vsemi tistimi, zakoj smo tak trdo delali. Dobro bi bilau, če bi uvjidi, da samo edno življenje mamu. Da smo nej vekivečni. Da mamu pamet, čüstva, lübezen v sebi, s sterimi si pomalej moremo djati. Malo uživati tau edno življenje, ka ga mamu.

Lejpa »predga« je tau bila, si mislite. Če ste go meli cajta ta prešteti. Samo vüpati smejm.

I. B.

... DO MADŽARŠKE

Brezplačni obroki v vrtcih

Predsednik R Madžarske Péter Medgyessy je pred dvema tednoma najavil, da bodo otroci socialno ogroženih družin dobivali brezplačne obroke v vrtcih. Dejstvo je, da živi trenutno 760 tisoč otrok v družinah, v katerih je dohodek na družinskega člana nižji kot 21.800 tisoč forintov. Najnovejši socialni paket bo stal državo – po predhodnih računih – 5 milijarde forintov. Prezplačnih obroki bodo pomagali 25 tisočim družinam.

Nagrada Corvinus Árpádu Gönczu

Bivši predsednik države Árpád Göncz je bil nagrajen z nagrado Corvinus, ki jo je ustanovil Evropski inštitut. Nagrado je prejel za prizadevanja, da bi se razvil čim tesnejši stiki med madžarsko in evropsko kulturo.

Madžarski demokratski forum bo izdajal lastni mesečnik

Predstavnik za tisk Madžarskega demokratskega foruma Károly Herényi je na tiskovni konferenci stranke izjavil, da bo stranka izdajala lastni mesečnik. Po njegovem mnenju se člani stranke in njihovi pristaši informirajo iz dnevnika Magyar Nemzet, ki pa posreduje nedosledne in netočne informacije o stranki.

Prva številka mesečnika bo izšla septembra.

Med Romi ni miru

Na izredni skupščini romske državne samouprave so zamenjali dosedanega predsednika Aladárja Horvátha, ki je letos spomladi še užival podporo večine romskih elektorjev. Na čelo največje romske organizacije so postavili Orbána Kolompárja. Vzrok za zamenjavo je bil, da osebnost Aladárja Horvátha razdvaja romsko družbo. Prejšnji predsednik se s tem ne strinja in je mnenja, da je bila izredna skupščina nezakonita.

Slovenski gezik se vči z veseldjom

V organizaciji Zavoda za šolstvo R Slovenije OE Murska Sobota, Vrtača v Murski Soboti že šesto leto dobijo strokovno pomoč vrtci v Porabji. V zadnji dve letaj je Slovenska zveza prosila vzgojiteljice iz Murske Sobotice za drugo polovico šaulskega leta, za naslednje leto mo je pa prosila za cejo šaulsko leto, kak je tau bilau na začetki. Tau ne mora biti pitanje, zakoj. Letos so etak vzgojiteljice iz Sobotice

„Jadra néni“ je tak čedno poslušala pa njim slovensko nazaj odgovardjala, kak če bi vsi en gezik gučali. Stariške so tū lepau vkūper prišli, steri so nej bili v službi, so skaus sparvajali delo mlajšov. Lice so njim tak li pokale od veseldja. Kaj pa nej! Vej so pa radi bili, ka vsi mlajši tak delajo z Jadranko kak angelge. Mlajši so samo njau poslušali, vcejlak so pozabili na svoje mamiče. Jadranka je s toplimi reča-

bre vole. S toga se vidi, kelko mamu mi odrasli do toga, če se mlajši škejo včiti pa gučati slovenski gezik ali nej. Tau sta mi dve mat, Erži Petreš pa Marijana Štajer same prajle, kak radi nōjcajo mlajši te slovenske reči doma tū, s kašnim veseldjom prej čakajo mlajši terek. Sto je te den taum bijo, leko svedoči, ka so tej mlajši tak odgovardjali Jadranki, kak če bi molili Oče naš. Če njim kaj nej tak šlau, tisto so pa ponavljali, de pa furt v drugi formi. Pa so tej mlajši dojn nej gratali trōjdni. Kak je tau leko dosegla vzgojiteljica Jadranka s tašno malo decov, nam tapovej sama:

„Res je, mali so še. Ampak veliko-veliko truda je bilo vložen, veliko priprav, velikokrat smo se obiskovali zdaj že drugo leto v istem vrtcu. Torej slovenski jezik je tisto uro, ko sem jaz tukaj, je tista glavna tema, glavni pogovori so vse v slovenskem jeziku. Vedno se pripravimo na vsako uro posebej in ravno zaradi te pripravljenosti didaktičnega materiala, najrazličnejši materiali, ki jih prinašam iz Sobotice, spodbujajo otroke k mišljenju, h govoru, k razvoju govora in s tem tudi poglobljamo spoznanja še od prejšnjih let, ki smo jih tudi že utrjevali oz. osvojili.“

• *Vzgojiteljice iz Murske Sobotice se od leta do leta trōjdite, naj vse baugšo metodo, formo najdete za tau, kak leko navčite največ z malimi mlajši. Letos mate zvezek, irko, v steroj je dola namalano, napisano vse tisto, ka se včite. Te irke leko mlajši domau nosijo tū. Kaj pomaga tau mlajšom?*

„Ja, je en poseben čar tega, ker to so delovni zvezki, ki smo jih pripravile in vsaka tema ima nekaj delovnih lističev. Namen je pa, da te delovne zvezke otroci nesejo domov, da tudi doma starši malo prelistajo, ugotovijo in pogledajo, kaj se je ta dan v vrtcu dogajalo. Kot vzgojiteljice tukaj pravijo, otroci čakajo ta terek, so pripravljani in te zvezke ob torkih prinesejo nazaj. Doma pobarvajo,

mogoče kaj dopolnijo, izrežejo in tako je ta delovni zvezek, ki potuje najprej od Sobotice do Sakalovec, potem domov pa spet nazaj in verjetno bo ostal za trajni spomin tudi staršem in otrokom čez leta, kako so se učili slovenski jezik.“

• *Gnes se je leko opazilo, ka se domanje vzgojiteljice Ildiko pa Erži tū fejs brigajo za tau, naj se mlajši vse več navčijo pa se dobro majo v vrtci. Tau vam velko pomauč znanajoja?*

„Res je. Tudi vzgojiteljice tukaj na Madžarskem morajo biti za to, morajo tudi obvladati vsaj osnove slovenskega jezika. V naših pripravah, ki jih prinašamo vsakokrat zraven, je potem dodatni listek še za vzgojiteljice v slovenski-

kovanjem in vsakemu se posebej posvetiš. Če si pri vsakem zraven, potem je to tisto pravo.“

• *Vas v sakalavskom vrtci od mlajšov do starišov, vzgojiteljic vsakši rad ma, se veže na vas. Vi tak radi mate mlajše, kak tau čujem od nji?*

„Jaz sem bolj takšne živahne narave, sem sicer bolj glasna, ampak rada se veliko pohecam, rada uporabljam tudi kakšne domače izraze. Če ga malo pocrklaš, kar je otroku največ, ga potrepljaš po ramenu, in če znaš njegovo ime, če ga malo k sebi stišneš... Tudi jaz sem stariš, sem babica in vem, kaj to pomeni, sicer sem se pa za ta poklic odločila že zaradi ljubezni do otrok.“

• *Človeki so skonzze vōpri-*

„Jadra néni“ v vrtci v Sakalauvci...

od januara do konca šaulskega leta vsakši drugi keden ogle v Porabje včit male mlajše. V Sakalauvce pa v Slovensko ves že tretjo leto od vzgojiteljica *Jadranka Casar*, na Gorenji Senik od začetka mau *Marijeta Lapoš*, v Števanovce pa v Monošter *Frida Čor* pa letos oprvim *Helena Drk*. V šaulskoj leti 2002/2003 so vzgojiteljice 3. juniaša prišle oslejdijim, gda so si stariške tū leko poglednili, kak se včijo njivi mlajši slovensko reč, ka vse se da z njimi navčiti v pau leti. V sakalavskom vrtci sam ške tašnoga reda nikdar nej bila, zatau sam se vzela ta. Do gnesden se čudivam, s kašnim veseldjom so čakali tisti mlajši vzgojiteljico Jadranko! Vsakšom minuti je nisterni mali spitavo domanje vzgojiteljice, Ildina Kern pa Eržina Nemeš, gda že gnauk pride „Jadra néni“. Gda so se go včakali, stera je redno prišla na svoj čas, te so go pa kaulek vzeli kak piščanci kvoko pa so ji vsi nagnauk vse dola davali v vogrskoj rečji.

mi pozdravila stariše, potistim se je pa vcejlak prej dala decaj. Najprvim so se redno razgibali pri telovadbi. Če trbelo, so si doj legli, „spali“, gor stanili, roke-noge zdigavali, leteli, se pravi delali so tisto, ka njim je bilau pravlano. Gda so se mlajši odslobodili od višašnje energije, so si v meri vsedli kaulek Jadranke. Med šalov smo že dostavse zvedli od nji. Sto kak se zove, kak se trbej poklanjati, kašne prostore majo v vrtci, gde ka držijo, ka delajo, sto vse se drži k enoj držini, sto ka ma za delo v držini, kaše domanje živali mamu, kakšna je ena-ena živau ptd. Na konci so pa z barvene gline, ilovice, stero njim je prinesla Jadranka, vsakši po svojom vōnapravo nišno živau, stero so vōpostavili v vrtci. Gda so delali v dvej skupini, te sta pa Ildiko Kern pa Erži Nemeš ponavljala z njimi. Jadranka je na vsefale formo delala z njimi tak, ka so mlajši včenje sploj nej vzeli za delo, liki za šalo. Skaus so bili aktivni, do-

... in v Slovenskoj vesi.

ni, naloge, ki jih opravljajo v tem tednu, takrat, ko mene ni. Zdaj, če vzgojiteljice slovensčine ne bi obvladale, danes ne bi bil takšen rezultat mojega dela, kot je. Danes smo zadnjič in smo malo ponovili, ugotovili smo, kje nam še kaj manjka, kaj je naučeno na pamet, kaj je pač z logičnega mišljenja.“

• *Ležejše leko delate z decov kak pred trejmi lejtami? Mlajši so se sprvoga gvūšno bola nazaj držali, so nej bili tak sproščeni.*

„Otroci res imajo zadržke, ker jim je slovenski jezik popolnoma tuj. Pri starejših otrocih verjetno so še doma kakšne babice, ki govorijo slovenski jezik, mlajše pa pritegnemo s kakšnimi risbicami, obli-

še, gda so vas na konci tej mali mlajši z lejpimi pušti, rauži kaulek vzeli pa se od vas poslavlali. Tau je vejn vekša plača od vsega?“

„To je pa res danes nekaj posebnega, rožice, ki so z vrta prinešene, ki so s srca dane, so s srcem sprejete. Staršem se zahvaljujem, otroci so pa enkratni.“

Potejm sva se pa z Jadranko napautila v Slovensko ves, gde sam ranč tau leko vidla kak v Sakalauvci. Iskreno čestitamo!

Te den je eške bola potrdov mena, ka se slovenski gezik z malimi mlajši z veseldjom da včiti, navčiti.

Klara Fodor

Sombotelški prauškarge v Sloveniji

Sombotelški Slovenci - šteri živijo v rojstnem kraju svetoga Martina - so se odlaučili, ka vsikšo leto gorpouškejo kakšo cerkev svetoga Martina v Sloveniji. Letos so se od 27. do 29. junija napautili v Laško in Žiri.

V varaši **Laško** (pauleg Ceļja) je župnik cerkve *Jože*

valimo!

Po Laškem smo šli gor na celjski grad, z grada smo vidli celjski varaš. Zvečer v sedmój vóri smo prišli v avtokamp Pivka jama pri Postojni, gde smo spali sređi lesa v mali izicaj (bungalovih). Tam je bilau fajnladno, merno. Spali smo kak polh (pele), kak pravi slo-

predjamskom gradi nam je povedo Dušan Mukič. šteri je sprauti prevajo v madžarščino tistim, šteri so med nami nej razmeli slovenski. Po legendi je vitez Erazem živo v tom gradi, iz šteroga je odo robit bogate gospaude. Cesarji je tau gnauk više prišlo, pa je poslo svoje sodake nad Erazma. Njegovi grad je biu v visikoj skali, pa so nej mogli do njega. Brodili so, ka tak margé od gladi, če nikoga cū ne pistijo. Un pa je emo edno dugo lūknjo (hodnik), gde je z drugí kraj vó odo po gesti. Včasik je ednoga pečenoga giunca dojlūčo sodakom, naj je draži. Sodacke pa so ednoga lapca od Erazma naněj vzeli, naj njim pomaga. Erazem je svoj sronjek (stranišče) zvūna svojga grada emo. Gda je ranč na sronjeku sejdo, je té lapec edno svejčo postavo pred sronjek. Tak so té sodacke znali, ka tam sedi, pa so ga tak dugo lūčali z velki kamejnami, ka so ga tam bujli.

V nedelo smo v Postojni šli k meši, v **cerkev svetoga Števana**, prvoga mantrnika. Tau cerkev so zozidali 1777. leta, tistoga leta, gda je Marija Terezija ustanovila sombotelško pušpekijo. Gospaud *Ervin Mozetič* so na začetki

je vrtelo, de pa pod nami je bila takša lejpa krajina, ka na tau smo pozabli. Cerkev svetega Martina v varaši Žiri je letos 90 lejt stara. Više oltara je mozaik, na šterom se vidi sveti Martin, šteri en tau svojga gvanta dá kaudiši. Gospaud župnik *Jože Stržaj* so nas lepau gorprijali. Ništerne reči znajo po naše, ka majo padaše v Prekmurji. Bili so pa že v Sombotelu tó. Žiri, Idrija in vesnice kauli nji so znane po kleklanju, kleklanih čipkah (verticsipke). Srečo smo meli, ka smo srečali profesorico

stubaj, šteri je bilau 1000. Mi smo samo 117 stub meli do kapejle v šteroj so vsikši den molili rudarji k svetomi Ahaciji in sveti Barbari. Žmetno so delali, pa so ranč teuko nej zaslužili, ka bi si palinko kúpili. Sami so si naredli piti iz 9 dl teja (čaja) in 1 dl čistoga alkohola. Za gužno so si nesli krū pa kafej iz gečmena. Krū njim je včasik vkradno jamški škrat (manó). Zatok so ma sledik že nalekli, pa vsikšo leto so ma zašili lejpi rdeči gvant. Škrat pa njim je tak pomago, ka je tam klocko, gde je

bilau v skali živo srebro. V tom rudniki nej bilau dosta nesreč. Rove (jارات) so vópodložili z borovi pa rastrovi lesom, šteri je praščo, gda ne vola bila. Ptiče kanarčke (kanári madár) so tó nosili s seov. Če je v lufti čemer biu, so te ptiči zginili, rudarge pa so brž vóvujšili. Zavolo praja so dobili silikozo in druge be tege. Inda so rudarge tū delali 10-15 lejt, mrlí pa so že 35 lejt stari. Pod zemlov so beteg

Sveti Martin v Laškem.

dobili, više zemle pa so probali zdravo živeti. Meli so društva, telovadili so, igrali so kak velki goslarge itd. Srečno - so se pozdravljali in smo se mi tó tak poslovlili od rudarjev in od Slovenije.

Obisk kulturnih in verskih spomenikov Slovenije so nam letos omogočili: Urad RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, Javni sklad za etnične in narodne manjšine v Budimpešti, Slovenska samouprava v Szombathelyu in Zveza Slovencev na Madžarskem. Zvūn toga pa eske vsikši nika mogo cúplačati. Vsejm, šteri ste nam pomagali, se iz srca lepau za(h)valimo!

Besedilo in posnetki:
Marija Kozar

Pred Predjamskim gradom.

Horvat, doma iz Velike Polane v Prekmurji. Gospaud so nas z velki veseldjem sprejeli in so nam nutpokazali cerkev svetoga Martina. Na tom kraji je stala cerkev že v 13. stoletji. Tisti del ranč zdaj restavrirajo, zatok smo tau tó leko vidli, kak delajo restavrtorji. V eni od stranski kapelic je stena puno pofarbana s srci. Naše romanje je bilau tó povezano s srcom, ka smo ga začnili na svetek Jezušovoga srca, v petek, 27. junija. Že po pauti smo molili litanije Jezušovega srca pa rožni venec. Gospaud škof *Jožef Smej* bi tó čakali nas v Laškem, samo ka so betežni bili. Poslali pa so nam eno pismo, v šterom so nas pozdravljali, pa so nam oznanili, ka leko mesau gejm, ka je té petek biu svetek.

Na romanji Segau mamo pogledniti kulturne in zgodovinske spomenike pa druge zanimivosti Slovenije tó. Tak smo si poglednili v Laškem pivovarno (fabriko), v šteroj kújajo pivo že od 1825. leta mau. Na konci ogleda smo leko kaušali piva, štere tū kújajo. Gospaud župnik *Jože Horvat* in prejdnji pivovarne so pa nas eske na obed pozvali. Eske gnauk se njim lepau za-

venski pregovor. Ništerni pa so ranč zavolo polhov nej mogli, nej so se vúpali spati v svojoj izi. Tau je takša mala stvarina kak zebarca. Dva stanut v edno izico prišla, pa so vsi strajé dobili in se prejz-

Sombotelški „rudarji“.

nosili k drugim. V drugój izi pa so čokolado zeli polhi. Vera pa je zatok nej mogla spati, ka je prej Karči frko. Zaman ma je naus šrajfala, donk nej gorenjo. Vej pa ranč nej mogo, ka je nej un frko, liki Rudi, šteri je z ženov više nji spau. V soboto smo bili v **Postojnskoj jami**, v **Predjamskom gradi** in v **Lipici**. Legendo o

meše pozdravili nas in so svoji vórnikom povedali, od kec smo prišli. Pri meši je slovenski gorštejla štenjé (prvo berilo) Elizabeta Emberšič Škaper.

Iz Postojne smo šli v **Žiri**, ka bi poglednili najveško cerkev na Gorenjskom. Pelali smo se po serpentinaj, štere so se tak sūkale kak kača. Malo se nam

Srečanje Slovincov v Mosonmagyaróvári

Mestna občina v Mosonmagyaróvári z manjšinskimi samoupravami že več let organizira *Srečanje ob meji*. V okviru tega programa majo narodnostne dneve. Na letošnji prireditvi so se nota pokazali s svojimi programi Nemci, Hrvati, Romi pa Slovenci.

namenom prišli, naj vidijo programe manjšin. Slovenci s svojimi držinami z Budimpešte so pod vodstvom predsednice društva Irene Pavlič tu v lejpom številu prišli poiskat Slovence v Mosonmagyaróvári, med njimi dva brata Trplana. Gđa so zgotovili s

škiri, z ribašom, lesenimi grabli, kosauv ptd. Nastopajoči so aktivno publiko meli, stera njim je svojo zadovolstvo z velikim ploskanjem dala na znanja. Slovenci so s svojo kulturov že dobro poznani v Mosonmagyaróvári, vej so pa porabske, prekmurske skupine že dosta lejpi kulturni pa cerkveni programov mele v tau Varaši.

Slovenska samouprava v Mosonmagyaróvári je prosila s Porabja tašne lidi tu, steri ške znajo stare meštrije, domanje obrti. Za nji je bio gor postavljen šator, gde so svojo delo leko vopostavili za gledat, vmes so pa ške nota kazali, kak se redijo. Micka Lazar pa Micka Ropoš z Gorenjoga Senika sta cejkare mele z kukarčnoga lupinja, Ana Unti s Traušča, Ana Ropoš pa lluš Dončec s Števanovec papirnatu rauze, pušle, Vera Gašpar vónašite prečece, bluzo, Karči Domiter s Števano-

gor napakivali na kočoj, steri nas je kaulek vozo po varaši. Dočas je kaulek 80 lidi skaus šlau toga čudovitoga programa, so kujarge krčme vanej v

gor napakivali na kočoj, steri nas je kaulek vozo po varaši. Dočas je kaulek 80 lidi skaus šlau toga čudovitoga programa, so kujarge krčme vanej v

Slovenska manjšinska samouprava je 5. juliuša, v soboto, organizirala slovenski program. S Porabja so pozvali gorenjoseničko folklorno skupino, s Slovenije pa ljudske godce in pevce „Goričke Lajkoše“. Gđa smo srečno prišli v Mosonmagyaróvár, so nas nisterni domanji lidge z veliko radostjo čakali, sprejeli. Gđa smo si želaudce pomirili s trno fajnskim pokarajom pa gunte doj oplaknili s Smodi-

programi muzikanti, ljudski pevci Nemcov, mlšačča folklorna skupina Hrvatov, smo prišli na red Slovenci. Najprvin so nut pokazali obadvej skupine, lepau pozdravili vse Slovence. Senički folkloristi pa gorički muzikanti, pevci so v noši že audalec fejs kazali. Ka pa, gđa so se na oder postavili! Človeka je srce nikak stiskavalo od lepote njivoga plesa pa pesmi. Plesalci so trikrat staupili na oder z različ-

so nas domanji Slovenci pelali v čardo „Csülök“, gde so nas s trno žmanim obedom tak pogostili, ka so nam vuje na dva tala stanile. Slovenci dobro vejmo, ka taše štócline nindrik-indrik ne moremo

potli že skujali fajnsko gravajo župo z okajenim mesau. Ške mi zdaj sline vküp skaucijo v lampi, če si nazaj zbrodim na tisti dober žma. Prauti večeri se nam je pa šikalo se posloviti od ovarski pa peštarski Slovincov. Slobaud gemavlati je malo furt žalostno. Človek nikdar ne vej, kak dugo se leko srečamo z enim, drugim. Ponavadi je tak, ka tašoga ipa človek vsakšomi nika lejpoga ške prajti pa težko da zbaugom. Vsi, steri smo leko doživeli te lejpi den v Mosonmagyaróvári, se ob tej priliki tu lepau za(h)valimo. Posaba se za(h)valimo za trude, za prijaznost, zatau, ka so nas tak lepau gor prijali, se brigali za nas cejli namili den. Oni so: predsednik Laci Brašič, Djauži (Ferkašin) Lazar, Feri (Švorcin) Küzmič s svojo ženauv Marijov Treiber, Giza Brašič, familija Fertja Šarközina, Včarska Trejza pa Djurec Šulič je tu prišo med nas. Lepau se za(h)valimo tisti lidam tu, steri so prišli na program Slovincov.

vec pa lesene grable. Radi so bili lidam, steri so se stavili pri njinom šatori, ka ji je brigalo, ka pa kak se dela. Meli smo pa loškoga Smodiša tu, steri je tak ponójvo dober domanji olaj, vino, žganje pa kloce (šajbe), kak če bi furt tau delo. Gezik se me je vrtiu kak ringišpil. Etak so me glazi na konci že skur sfalili, žepke pa napunile s forinti. Če bi tau gazda tej dobraut sam leko vido, bi ga gvušno včasik zaposliu, gor vzeo. Predsednik slovenske samouprave v Mosonmagyaróvári Laci Brašič gospočko, v bejloj sracij, s črni sončni očali je vómejno Vla-

gesti kak v njivoj čardi. Med obedom smo meli zavole časa se vó nagončati s svojimi znanci. Po obedu so nas pa pelali na kratek izlet. Laci Brašič je s svojimi kolegi zapovedo za nas dva šifta pa kočoj. S šiftom smo se leko vozili na Donavi Mosoni, si poglednili lejpo okolico, naravo, vikende kaulek vode. Na tau smo se pa nisterni malo gor nesli, ka smo se leko vküper pelali na šifti s trejmi Trplanovi brati. (Kak so se leko srečali trge bratje, brezi toga, ka bi vedli naprej o tejm, mo pisali v naslednji številki.) Gđa smo se vó navozili, te smo se pa

Slovenska zveza se pa za(h)vali vsejm porabskim pa goričkim Slovincem, steri so s svojim delom olepšali ovarske svetke, ali s svojo prisotnostjo poštenje dali ovarskim Slovincem.

Klara Fodor

šovo palinkov z Otovcev, sta se obadvej skupini pripravili na nastop. Trg na ulici Magyar, gde je bio postavljen oder, je biu puni z gledalci. Nisterni so se med potjauv ustavili pa so se pozabili taum, drugi so pa že s tejm

nimi porabskimi pa prleškimi plesi. Ljudski godci in pevci z Goričkoga (steri so kumar dva mejsaca nazaj stanili vküper) pod vodstvom Stankona Črnkona so vesele prekmurske pesmi spejali pa igrali zvójn harmonike s starimi

Iz lade moje stare mame

OTROŠKI

Duga lejta je najviše na brgej Male vesti stavram od moje stare mame. Ze se je skur vküper začo sinjavati. Pri srcej me je stisnilo in pravo sam si, ka tou ne smem dopistiti. Zavolo nje pa zavolo sebe to nej. Tak sam se kcuj k deli vzeu in si obečo, ka ga vred vzemem, té njeni ram. V tom deli sam gori na podi najšo njeno lado, ranč takšo, v steroj so inda svejta lidge nut skladali vse fele stvari. Moja stara mama je bila ranč takša in v ladi sam najšo...

Šest mali posanc

Že v moji mlaščici lejta mi je prišlo na vüje, kak je moj dejdek emo čistak svojo šego. Gda je zazrankoma gorstano, se je najprva mujo, sebi pa svojoj ženi, mojoj stari mami, naredo zajtrik, po tistom pa si spiu eno malo posanco palinke. Nej dosta palinke, liki polonje od pou deci.

- Tou je trno dobro za črvou, za krf pa za zdravdje. - je vedo povedati in vsigdar kcuj djau, več od toga pa je nej dobro nej za zdravdje, nej za črvou, za glavou pa eške menje.

Rejsan, moj dejdek je nej nigdar spiu več palinke kak pa polonje od pou deci na den. Na vse tou sam si zbro-

do, gda sam v ladi od moje stare mame najšo šest mali posanc. Vsikšo se leko natoči ranč polonje od pou deci. Dapa kelko poumnim pa vejm, ka ne poumnim lagvo, je dejdek vsigdar emo samo edno takšo posanco, nej pa šest.

Vsigdar me je migalo poslūšati vse tisto, ka si vekši pa starejši zgučavlejo. Tak sam tou to zvedo, kak je s tou palinko in z mojim dejdekom, čiglij mi je moja stara mama nej pistila takšo poslūšati. Prajla je, ka so guči od palinke nej za mlade vüje. Je pa tak v mlaščici lejta, ka čuješ gnouk, brz na sebe gorvzemeš in tou vejš za ceji

žitek. Dapa kelko poumnim pa vejm, ka ne poumnim lagvo, je dejdek vsigdar emo samo edno takšo posanco, nej pa šest.

Nin za pet ali šest dni sam proso možakare z vesti, naj mi pridejo pomagat zemenico vred gemat. Že dugo, dugo je nej niške v njoj s prstom geno in rejsan je trbelo dosta toga vred vzeti. Prišlo ji je pejt. Najprva smo vžnosili bečke, po tistom gantare pa za cejlo krčmo stari glážov. Tam nin čistak zar, kama se zavolo knice ne bi potulila niti müš, smo najšli eden litreni gláž. Na njen je nej nika pisalo, nej na njem in nej na štoplini. Zato smo gláž goroprl in prdišali. Palinka je djala, kak če bi v gláži bilé najbolje zreje slive.

- Tou pa zdaj dun kouštamo, če je tak dobra, kak lepou deje! - se je že trno žmajo tisti najstarejši možakar s susednoga brejga. Žmajali so se drugi to in natočo sam nam palinko v

točo tadale, dokeč je nej v gláži cingalo. Nej trbej prajti, ka smo za tisti den zgotouvali z delom. Dapa prišo je drugi den. Eden je biu blejdi kak smrt, drugi je vövido kak krapanca, tretji kak smrt pa peti pa sta nej nikak vövidla. Spili so telko vode, ka sam sam straj emo, ka mi stüdenec posene. Tak pomalek smo začali delati, pomalek, dapa začali smo. Tisti, ka je meu najlagvejše farbe na sebi, pa je pravo: *- Čuj, tvoj dejdek je emo istino. Ena takša mala posanca palinke na den čistak dojde, vse drugo človeki više pride.*

Eške zdaj ne vejm, ka je moj dejdek delo s šestimi posancami. Za sebe pa vejm, ka mi je té šest posanc povedalo pa pokazalo, kak je moj dejdek dosta toga vedo od palinke. Zato, ka je palinka leko vrastvo ali pa trno lagvi čemer.

Miki Roš

ilustracija: Anton Buzeti

Darilo društva Pro cultura Slovenica porabskim vrtcem

Društvo slovenskih izobražencev Pro Cultura Slovenica iz Švice že nekaj let s svojimi denarnimi prispevki pomaga našim porabskim vrtcem. Enkrat letno se razveselimo njihovega nakazila. Doslej smo vrtcem za ta denar kupovali zelo različne stvari: od slovenskih knjig, kaset in filmov do različnih igrač za razvedrilo najmlajšim. Vzgojiteljice običajno vprašamo, kaj vrtec najbolj potrebuje. Predzadnje nakazilo smo namenili gornjeseničkemu, dolnjeseeničkemu mu

in števanovskemu vrtcu. Vzgojiteljice so nabavile igrala za otroke. Tokrat so na vrsti sakalovski, slovenskoveški in monoštrski vrtec. Ker potreb po novostih nikoli ne zmanjka, bo denar prav gotovo koristno porabljen. Vsak vrtec bo nabavil za malčke kakšno prepotrebno igralo, ki je v teh poletnih mesecih še kako dobrodošlo. V sakalovskem vrtcu se malčki že veselo kopajo v bazenčku, ki so ga skrbne vzgojiteljice nabavile za denar švicarskih darovalcev. Želimo, da tudi drugi malčki uživajo ob novih igralih ali koristnih pripomočkih za lepše preživ-

ljanje vročih poletnih dni. Seveda bomo naše vrtece obiskali, pogledali, kaj so lepega nabavili in kako to sprejemajo otroci, v eni prihodnjih številkih pa bomo objavili fotoreportažo o naših obiskih.

Iskrena hvala vsem članom društva Pro Cultura Slovenica v Švici! Vaša plemenita dejanja razveseljujejo številne malčke v slovenskem Porabju. Želimo vsem še veliko lepega in dobrega.

Valerija Perger

Bili smo na izletu

6. junija sem šel z razredom na izlet. Zjutraj ob pol osmih smo se zbrali na železniški postaji v Monoštru. Z vlakom smo potovali v Gradec. Tam smo si ogledali grad in muzej. Profesor nemščine je bil naš vodič, pokazal nam je tudi druge zanimivosti mesta. V prostem času smo nakupovali. Pred vrnitvijo domov smo še občudovali vodomet. Zvečer ob sedmih smo prišli domov.

Počutil sem se zelo dobro.

Laslo Pinter
Gimnazija Monošter

Potovali smo na izlet v Kőszeg z vlakom, ki je bil zelo počasen. Na Jurišičevem trgu so lepe cerkve, v muzeju pa lepa razstava. Muzeji so v gradu. Tudi mami sem kupil darilo. V restavraciji sem jedel pico, potem pa sladoled, ki je bil zelo okusen. Zvečer smo

se vrnili domov. Bil sem utrujen, toda zelo dobro sem se počutil.

Kadoša Sabo
Gimnazija Monošter

Potovali smo v Kőszeg. Na vlaku je bilo zanimivo. Ko smo prišli v mesto, smo šli peš v Jurišičev grad. Sprehod je bil zelo dolg. Cerkve so bile zelo lepe. Muzeja sta bila zanimiva. Grad je velik. Na grajskem stolpu me je bilo strah. V prostem času sem jedla pico v restavraciji. Kupila sem darila. V Kőszegu imajo okusen sladoled. Ob pol osmih smo se vrnili domov. Počutila sem se zelo dobro.

Annamari Bedič
Gimnazija Monošter

MLAŠEČI

KAUT

Vaški den na Gorenjem Seniki

Lokalna in manjšinska samouprava pa civilne organizacije na Gorenjem Seniki so 29. junija organizirali vaški den v vesi. Program se je v pau desetotvori začno z dvojezično sveto mašov v katoliški cerkvi. Po meši se je začno kulturni program. Gora so staučili ljudski pevci pa mlašča folklorna skupina z Gorenjega Senika pa ansambel Vrtanek z Goričkega. Podne je vsakši daubo obed, eni so znatra djeli, drugi pa vanej. Leko, ka je tisti bograč, steroga smo vanej djeli, baukši bijo, kak znatra kakoli drügo. Mislim zato, ka so ešče gospaud Feri Merkli tö z nami vred vanej bograč djeli. Popodne se je začnilo s predstavivijo graničarski veščin pa smo leko poglednili skupno reševalno akcijo domači gasilcev pa državni rešilcev. Te čas so se mlajši na dvauri pri šauli leko vozili z mali autoni pa skakali v plastičnom »gradi«. Den se je s športnim programom končao.

K.H.

NIKA ZA SMEJ...

Ka bi delala?

Gusti sploy rad ma svojo ženo Eržiko. Etognauk sta si nika pripovejdala, gda je Gusti pito svojo ženo: »Eržika, ka bi ti delala, če bi pojvejmo, ge zdaj mrau?«

Eržika pa: »Jaj, dragi moj Gustek! Vejš, ge bi vse naura gatala.«

Gusti pa zdaj etak: »Naura, naura? Pa če bi se znauvič oženila?«

Eržika pa: »No, tak naura bi pa zatok več nej bila.«

Ti tü?

Kalman že dugo lejt v Nemčiji dela. Na leto, če gnauk, dvakrat domau pride. Doma ma maloga sina, steri očo etak sploy na rejdku vidi pa ga skurok ne pozna. Etognauk je Kalman domau prišo, pa gda je pozdravlo svojo ženo pa maloga sina, se je sin vkraj vlejko od njega. Kalman ma zdaj etak pravi: »No, poj es k meni, mali. Ne boj se mene. Vej pa ge sam tvoj oča.«

Mali pojbič ga pa zdaj etak pita: »Ti tü?«

MANPOWER

Multinacionális partnercégünk budapesti székhelyű regionális központjába keresünk:

SZLOVÉN NYELVEN BESZÉLŐ

ÉS ANGOLUL JÓL TUDÓ

ÜGYFÉLSZOLGÁLATI REFERENSEKET (CUSTOMER RELATIONSHIP MANAGER),

valamint

BELSŐ ÉRTÉKESÍTÉSI MUNKATÁRSAKAT (INSIDE SALES ACCOUNT MANAGER).

Jelentkezni lehet Keszthelyi Viktóriánál:
Tel: 327-0787/108, 101 Mobil: 06-30/297-4445
E-mail: viktoria.keszthelyi@manpower.hu

További információk:
www.manpower.hu

**Berite Porabje tudi
na spletni strani
www.p-inf.si**

Porabje

ČASOPIS SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak drugi četrtek

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič

Naslov uredništva:
H-9970 Monošter,
Gárdonyi G. ul. 1,
p.p. 77,
tel.: 94/380-767
e-mail:
porabje@mail.datanet.hu
ISSN 1218-7062.

Tisk:
SOLIDARNOST D.D.
Arhitekta Novaka 4
9000 Murska Sobota
Slovenija

Časopis izhaja z denarno pomočjo Urada RS za Slovence v zamejstvu in po svetu ter Javnega sklada za narodne in etnične manjšine na Madžarskem.